

OKÉNKO

D O F A R N O S T I

V Y D Á V Á F A R N O S T S V . V Á C L A V A V L E T O H R A D Ě

Ročník XXV.

Říjen 2016

číslo 10

Zaslechl jsem hlas větru
z okénka špajzu, kde jsem
okusoval vepřovou kost.
Polekal jsem se
a pak uklidnil.
Pokud je to jen vítr,
který ví, odkud vane
a kam chce...

Ivan M. Jirous

Úvodem

Slavíme osmdesátku Václava Havla. Ukázal, co znamená „život v pravdě“ - jít s odvahou proti proudu. Přesto, že většina se bojí a ty, kteří se narovnávají, okřikuje, že nemá cenu dráždit vrchnost, že se tím nic nezmění.

Mezinárodní vyšetřovací komise potvrdila, že malajsijské letadlo na Ukrajině sestřelili Rusové. My jejich proradnost a proľhanost dobře známe. Teď bombardují civilisty v Aleppu. Jenže Rusům stačí, aby Putin v kostele zapálil svíčku, objal patriarchu - a už mu v kostelíčku zpívají: „Mnogalja ljeta“. M. Zeman řekne na svatováclavské pouti pár slov z Bible, a už mu katolíci tleskají a už si nepamatují, že nejvíce brojil proti uznání svátku sv. Václava za státní svátek a že sv. Václava označil za kolaboranta Němců. Nevědí, proč jel na kongres na Rhodu, pořádaný Putinovým milcem. Platí o nás slova věřícího neurologa: „Mozek je dokonalý nástroj, přijde-li do kostela, sám se vypíná“?

Na Evropském summitu v Bratislavě se politici zavázali získat své voliče pro jedinečný projekt EU. Zemřel velký izraelský politik Šimon Peres - necht je zapsán do knihy života. /v

DVOJÍ KATOLICTVÍ

Měl jsem rád jednu maminku, která neděli co neděli vedla do kostela manžela a svá dvě děvčátka. Rád jsem ji měl proto, že snad jediná nosila v den Páně klobouk a lodičky, nikoliv rifle a botasky. Přitom v matrice stálo u jejího jména: bez vyznání. Když se jim narodil chlapeček, žádala o křest pro něho i pro sebe. Leč zároveň připojila, že to není ovoce mého působení ve farnosti, že je to dílo její tchyně. Přivdala se s kufrem do ryze katolické rodiny jako nevěřící dcera komunistického důstojníka a za těch nějakých patnáct let jí to její tchyně nikdy nijak nenaznačila. Naopak; stala se jí matkou, neboť jí dala lásku, jakou mladá paní u svých rodičů nikdy nepoznala. Teď jiný příklad: rovněž nepokřtěná snacha s titulem. Chodí ale také s dětmi v neděli do kostela. Tchyně léta tvrdí, že se něco musí stát, aby uvěřila. A stalo se: havarovala a těžce se zranila. Kondolovali jsme tchyni, ale jí očka jen zářila: je to tady! Já to věděla! Pán Bůh si ji našel... Teď se uvidí... *Jan Rybář*

Bůh znamená pohyb,
a ne vysvětlení.

Utváříme se tím, co nás zneklidňuje,
ne tím, co nás uspokojilo.

Posláním světce je, aby se do nás střeřoval;
čas od času potřebujeme, aby s námi někdo
pohnul, jinak by naše duše shnilly ve svých
ulitách.

Úkolem učedníka je následovat svého učitele,
ne ho kopírovat.

Klíče se nedají koupit, ty si musí učedník
vykovat sám.

Evropa by mohla upadnout do rukou nejrůz-
nějších pošetilců, fanatiků, populistů a dema-
gogů čekajících na svou chvíli a rozhodnutí
rozzvíjet naopak ty nejhorší evropské tradice.

Václav Havel ve Štrasburku

Každý, kdo má špinavé boty, si je chce otřít
o Havla.

David Dušek

Ti, co na Václava Havla plivou, od něj nikdy
nic nečetli.

Skutečně inteligentní člověk ví, že je zároveň
hloupý. Skutečně velký člověk ví, že je zároveň
malý. Někteří lidé se však malí necítí nikdy. To
jsou právě ti jediní, kteří malí opravdu jsou.

Zvláštní.

Víru ztratili ale její předsudky si podrželi.

G.K. Chesterton

EUCCHARISTIE

(První část úvah Jana Rybáře: Eucharistie je děkování, jsme otiskli v zářijovém Okénku, nabízíme pokračování.)

Škola víry znamená myšlení. Ale myšlení bolí (TGM). Ušetříte-li lidi myšlení, získáte je (Kipling). Proto má tolik stoupců hnutí „Vždycky to tak bylo! Nic se nesmí měnit!“

Pohané. Na rozdíl od současníků cítili pradávni lidé svoji nahodilost a svoji bezmocnost. Oběti chtěli usmířit neznámá božstva, hrozící hromy a blesky, budící strach.

Židé. Staří Hebreové byli dál. Měli inspiraci jediného nezpodobitelného Boha Jahve, dokonalého, svatého. Oběti odprošovali za své hříchy, oběti i děkovali Hospodinu za ochranu i pomoc. Dávali, co měli nejlepšího, Pánu.

Křesťané. Žili tímto způsobem dál. Jen místo zápalných obětí nastoupila jediná dokonalá oběť: ukřižovaný Ježíš, Kristus. Prostě: dávali (a dávají) Bohu to nejcennější, co dostali. Jeli dál v kolejích Starého Zákona - a jedou až podnes. Nepochopili úžasnou změnu Nového Zákona, Nové Smlouvy, že se úlohy obrátily, že Bůh teď dal lidstvu to nejcennější, co má..., že je to teď Bůh, který se „obětuje“ lidem. To je těžko pochopit člověku, který se cítí nejlépe na kolenou, jistý jen v pozici raba. Jestliže kardinál Martini řekl krátce před smrtí, že křesťanství je o 200 let zpátky, de facto je křesťanství o 2000 let zpátky. Člověk zůstal na kolenou. Nepochopil...

Starý Zákona: člověk dává Bohu to nejdražší, co vlastní.

Nový Zákona: Bůh dává člověku to nejdražší, co vlastní.

Vykoupení nebo vyvolení?

Zbožnému člověku je dobře na kolenou. Je si tam jistý, nemusí myslet. (Také je lehčeji ovladatelný.) Nemá odvalu vstát a jít Kristu do náruče. Vždyť je hříšník, musí být pokorný! Převládá v něm totiž nedůvěra až strach. Proto mu stačí Boží slitování, odpuštění. To je právě hlavní téma „tradiční mše“. Ona má blízko ke starozákonním obětem: my podáváme oběť - Ty nám dáváš odpuštění. Jenže - Bůh nabízí daleko víc než jen odpuštění. (viz Lk 15, 22). Dejte pozor: Ježíš po celou dobu hlásání svého evangelia nikdy nepotřeboval slovo „oběť“, bez kterého se my neumíme obejít. To slovo dokonce zkřizoval: „Jděte a naučte se, co znamená lásku chci, ne oběť.“ (Mt 9, 13). My se však tímto slovem oháníme ustavičně. Jděte - řekl Ježíš, a my nejdeme (dál), naučte se, a my nechceme přemýšlet. Máme raději ten dávno zaběhnutý obětní výměnný provoz. Žijeme dosud starozákonně, 2000 let zpátky. Obětujeme...

Další starozákonní nepřehlédnutelná záležitost: krev. „Bez prolití krve není odpuštění“

(Žid 9, 22). Jenže už ten Starý Zákona je např. v Žalmech plný nekrvavého odpuštění: „Jeho milosrdenství... je věčné... sahá do nebes... je bez míry... trvá na věky...“ Odpustilo se Adamovi, Kainovi, Davidovi atd. Kristovu krev na Golgotě zavinili nepřátelé, v nitru plni dábla. Tím ale jen umocnili vrcholný Ježíšův úkon lásky. (J 15, 13). Kříž úžasně zpečetil Zvěstování. Bůh se dává - i přes tu událost Golgoty - daleko víc, než je možno chápat. Marnotratný syn a další Ježíšovi kajníci a kajicnice v evangeliu dosáhli odpuštění i bez prolití krve. Tohle ovšem apoštol Pavel nezažil, neslyšel, nepoznal. Viděl se pouze dvakrát a krátce jen se třemi apoštolů. A ani nemohl pochopit; Starý Zákona, jak víme, cele ovlivnil jeho teologii. Tedy: Kristus nás svou smrtí oslavil, ne vykoupil. Z čeho by nás měl

Ještě než zhrěší, ještě než lituje, chystá se mu místo u Stolu.

Více teď chápeme, proč Ježíš mluvil rád o hostině, o svatební hostině; proč tak rád sedal s lidmi ke stolu, i když oni nechápali. Jen hříšníci chápali!! Magdalena, Matouš (Mt 9, 9-13), Zacheus (Lk 19, 1-10). Své obrácení oslavovali u hostiny s Kristem. Divili by se dnešní farizeové, kdo všechno se dnes účastní hostiny s Kristem! (Viz Vokolkovu fresku v boční kapli ve Stráži pod Ralskem! Ta jim dodnes pění krev...) Denně se prolévá na našich oltářích Kalich jeho Krve s odpuštěním hříchů těch, kteří se účastní. Teď, dnes, denně je tu kalich jeho Krve, která se přelévá do našich životů a zvěstuje Kristův vztah. Boží láska nás často zaskočí, říkával Míla Máša, kněz svatě paměti.

vykupovat, když nám přišel sdělit, že Bůh se nám dává navždy, naprosto a zdarma?

Eucharistie - svobodné sebedarování

Zdalo by se, že teprve Ježíšova poprava nám ukázala vrcholné jeho vztah k nám. (J 15, 13). Jenže on nečekal, až to dokážou jeho nepřátelé krvavým způsobem. Nečekaně „předběhl“ události Velkého Pátku a v klidu poslední večere věnoval lidem docela i svou tělesnou blízkost. Nekrvavé sebedarování předešlo to krvavé, svobodné sebedarování předešlo „nucené“. Apoštolové, kteří později zradili a utekli, nekončili kajicně, ale obslouženi u stolu svým Pánem. Docela i nohy jim umyl... Škoda, že u toho nebyl i Pavel... Tak jako Kříž umocnil a zpečetil Zvěstování, tak Kalich umocnil a zpečetil tajemství Kříže. Zítřka mne zradíte a opustíte, ale už dnes jsem váš, už dnes - a na věky... Jak je to překvapivě božské! Milosrdné a citlivé! Lásky předchází hříšník!

Neodpouští se nejvíce tomu, kdo si rve vlasy, kdo žaluje na sebe, kdo zapřísahává nebesa. Nejvíce se odpouští tomu, kdo řekne ze srdce „Ježíši, miluji Tě“... Kdo poslechne, vezme a přijímá, co Kristus nabízí u jeho Hostiny.

Kristova tělesná blízkost

Řekl jsem, že u poslední večere Kristus nečekaně lidem věnoval svoji tělesnou blízkost. Tělesnou! Tím se už blížíme k podstatě eucharistie, k jejímu jádru. Několikrát jsem zdůraznil, že Bůh nabízí daleko víc, než vnímá člověk. Nabízí více než jen odpuštění (viz Lk 15, 22). I v tomto případě Ježíš nabízí víc než jen sedět s ním u Stolu, jíst jeho Chléb, pít jeho Víno. I když už toto je úžasná pozornost vůči člověku (kterou tridentská mše nechápe). Za tím vším je ještě něco daleko víc. Jeho lidský, tělesný dotek. Dotek právě skrze ten Chléb a to Víno. Dotek hmotný, tělesný. Kdo můžeš chápat, chápej! Tady začíná, ba vrcholí

Kristova lidskost. Tady začíná, ba vrcholí, mystika... Dále to chápe už jen citlivý, něžný, lidský člověk, básník srdce, Malý Princ. Ne spekulace, ale srdce je na tahu.

Duchovní dotek Kristův zažíváme při modlitbě, při svátostech, při četbě Písma, ve společenství Církve, při očištěném svědomí, před svatostánkem, před monstrancí, při radosti z jeho Matky. Ale dotek tělesný? Každou neděli vyznáváme, že Ježíš vstal z hrobu s jeho oslaveným, proměněným tělem, že jeho tělo je proniknuto božstvím, Absolutnem. Ježíš je tedy absolutně lidský. A lidské je dotýkat se navzájem. Mám to snad ještě rozvádět do detailu? Ježíš je nejlidštější ze všech lidí. Vztahuje po nás své ruce, otvírá svou náruč... Ale my jsme ještě tělesně daleko, nedostupní v neproměněném neoslaveném světě... V hříšném těle... On je našťástí všemohoucí v lásce (v tom jediném). Přijímá do jednoty svého tajemného oslaveného Těla všechny hostie světa, ty symbolické chlebičky živící duše; bere za své všechno víno v kalichu kdekoli na světě. Při mši přijímá jako první z nás: přijímá to, co jsme položili na oltář, je to teď jeho, jeho Tělo, jeho Krev, jak velice zdůrazňuje. A pokrm a nápoj není jen povrchní dotek!

Velký Augustin říká, že všichni budeme jednou proměněni v Krista tak, jako ty hostie. Nebude to naše „zmizení“ v Kristu, naopak! Bude jen jeden Kristus a my v něm... Žádána „transsubstanciací“. Jednou bude celý vesmír proměněn v Krista. Žádné jiné místo pro nás v Trojici není. To bude krásný „konec světa“, že?

Božské prostředí

My, katolíci, vyznáváme třikrát denně, že se „Slovo stalo tělem“, ale tělesnost časem ztratila v církvi dobrý zvuk. Je podezřelá... Musíme se znovu učit dát víře hluboký, ne povrchní tělesný výraz. Vždyť víme, že Kristus se nechal dotýkat ženami, dotýkal se dětí, apoštolů, nemocných i hříšníků. Bůh se stal člověkem z touhy po něm. Proč, to je nám nepochopitelné, jako je nepochopitelný Bůh... Mistr Eckhart: „Nikdy žádný člověk po něčem tak tuze netoužil, jako touží Bůh po tom, být s člověkem“. Bůh neumí navázat jiný vztah než absolutní, česky řečeno: nemůže už být bez nás. Přestože je dosud mezi člověkem a Bohem překážka lidské špíny, Kristus ji prolomí; nemůže se nás dočkat, nevydrží to

právě jako tělesný Syn člověka. Eucharistie je právě to prolomení do našeho dosud neoslaveného hříšného světa. Tohle se nedá vyjádřit rozumovými spekulacemi středověku.

Jsme smutni, že se neumíme tomuto tajemství otevřít, jak bychom chtěli. Barevné děti moc netuší, oč jde, když přijímají. Vědí, že po mši dostanou v misijské stanici trochu jídla. I my jsme jako dítě, které se věnuje hračce nebo čokoládě víc než matce, která je hladí. Ale ta matka, ta si přijde na své! Tak i Ježíš; ten má z našeho přijímání stoprocentní radost. Jemu stačí, když ho poslechneme, vezmeme a jíme, ať jsme vzdělaní Evropané nebo ty černé děti. „To číňte, abyste si mne připomenuli“, říká nám při každé mši. Tak aspoň tohle jeho přání umíme plnit určitě vždycky. Eucharistie se dnes už slaví po celé zeměkouli. Eucharistií Kristus obklopuje a objímá celé lidstvo. Eucharistií žijeme už nyní v božském prostředí (Teilhard de Chardin). Láska nedovolí žít bez milovaného, bez jeho doteku. Řekl mi jeden mladý učitel: já tu mši pořád nechápu! Vzal jsem ho za ruku a řekl: zavři oči a mysl si, že se tě drží Ježíš! To je vše. Tak prostá je eucharistie. Bohu díky!

Jan Rybář

PROJEV K 80. NAROZENINÁM VÁCLAVA HAVLA

Petr Pithart

Z řečí, jak se dnes vedou, by se mohlo zdát, že slova o vítězství pravdy a lásky nad lží a nenávistí jsou všechno, co zbylo z Václava Havla. Pro jedny jsou ta slova zdrojem posměchu, pro druhé erbovním znamením.

Václav Havel jednou vyprávěl, jak to tenkrát bylo. Na jednom z velkých shromáždění v listopadu 89 odcházel z balkonu Mellantrichu, ale lidé ho vyvolali zpátky. Tak se na pár vteřin vrátil a zvolal ona slova. Aby ho už nechali vydechnout. Byl to momentální nápad, improvizace, žádná hlubší sentence. Prý se o těch slovech zlomyslně říká, že je to nejvtipnější věta českých dějin. Nejvtipnější ovšem v tom smyslu, že je to nehorázný nesmysl, protože je to přece opačně. Vždyť to, co vítězí, je lež a nenávist. K osobnosti Václava Havla dramatika se smyslem pro nadsázku a pro ironický odstup však tato slova dobře pasují. Proto by ho asi nikdy nenapadlo, co se z nich stane. Že budou inspirovat masochistické, zoufalsky křečovitě výrony pocitů zklamání. Zklamání, které máme ale ve skutečnosti ne z Havla, nýbrž sami ze sebe. Že omluví cynismus jako obranu před zjištěním, že jsme zatím neobstáli.

Z Václava Havla toho jistě zůstává mnohem víc. On to přece byl, kdo znovu a znovu varoval před postoji a praktikami, kterými jsme si leckterá zklamání způsobili. Před devatenácti lety právě tady pronášel svůj proslulý obdivovaný i odmítaný projev oběma komorám parlamentu.

Rudolfinský projev z 9. prosince 1997. Václav Havel tehdy řekl o naší vůli či ne vůli začlenit

se do integrující se Evropy a do NATO, že, cituji, „byla by to nekonečná vina nás všech, kdybychom tuto naději promarnili. Nechceme-li ji ovšem promarnit, pak musíme začít u svých duší. Mám tím na mysli nutnost vyhlásit nemilosrdný boj českému provincionalismu, izolacionismu a egoismu. Všem iluzím o jakési lišácké neutralitě, své tradiční krátkozrakosti, jakož i všem typům českého šovinismu. Kdo dnes odmítá vzít na sebe svůj díl odpovědnosti za osud svého kontinentu a světa jako celku, podepisuje ortel smrti nad svým kontinentem a světem, ale především sám nad sebou.“ V závěru pak Václav Havel řekl: „O identitě státu či národa či společnosti se mluví často a ne jeden odpůrce evropské integrace se národní identitou ohání. A z její ztráty se strachuje. Domnívám se, že většina těch, kdo takto mluví, podvědomě vnímá identitu jako jakousi osudovou danost, jako cosi genetického, málem jako identitu krve, tedy jako něco, na co nemáme vliv. Myslím, že je to veskrze zvrácené pojetí identity“, končí Václav Havel, „identita je určitý výkon, určité dílo, určitý čin. Identita není mimo odpovědnost, ale naopak je jejím výrazem.“

Nemá smysl ptát se, co by řekl dnes. Protože teď už je řada na vás. Na současných politických garniturách, co řeknete vy. Jsme na tom dnes lépe? Materiálně ano. I o tom Václav Havel tady tenkrát mluvil. Že se zabýváme pořád a pořád jen ekonomikou. Jako kdysi ti, pro které byla ekonomika základnou a všechno ostatní bylo pak až pouhou nadstavbou. Nebo později třešničkou na dortu. Přitom tak, jak se máme dnes líp, se zároveň přiznaně i nepřiznaně, nenápadněmi pohyby pozpátku, jakýmsi račím pochodem vzdalujeme Evropské unii, Evropě, Západu. Nesporně jsme tak už

vnímání vnějším světem. Myslím teď i na hlasy našich protievropských a protizápadních voličů, kteří se chystají volit ty, kdo podbízivě velebí nerozlišený homogenní lid, a ten je přece vždycky pracovitý, moudrý, poctivý, a šmahem zatracují nerozlišený, jakoby taktéž homogenní svět politiků. A ti jsou přece líní, neschopní zloději. To je, vážení, sama esence populismu, odmítající politiku.

Alternativou jakkoli třeba nevábné politiky je ale vždy autoritářství, spoléhání se na vůdce. Voliči budou mít nakonec poslední slovo. A možná, že se pak opravdu ukáže, že to byl pro nás příliš náročný úkol. Ta Evropa, ten Západ. Unie leda tak, jako postávání u švédských stolů. Tomu já zatím odmítám věřit.

Vyzývám proto odtud především členy vlády. Vyzývám vás jako občan, který má příležitost oslovit vás z očí do očí. Ale i jako člověk Havlovi blízký. Vyzývám vás, abyste tomuto račímu posunování se postavili mnohem přesvědčivěji, než dosud. Věřím, že na to máte. I vy, pane premiére. Ozřejmujte znovu a znovu, pro domov i pro svět naši polistopadovou zahraniční politickou orientaci. Naše místo v Evropě, ve světě. Jinak naň bude svět usuzovat ze stanovisek a gest... koho asi.

Seberte odvahu a s ní i rozvahy. A mluvejte tak jasně, jak mluvil Václav Havel v této síni před devatenácti lety. A mluvejte tak nejen dnes, při slavnostní příležitosti. Kdybych vám mohl dát domácí úkol, uložil bych vám, vážená vládo a vůbec všem přítomným a divákům u obrazovek, jako domácí četbu Rudolfinský projev. Dá se snadno vygooglovat. Přece jste sem přišli, abyste na Václava Havla vzpomněli. Tedy si vzpomínejte pořádně. Za to vám předem děkuji.

Petr Pithart

Spravedlivý přišel do Sodomy, rozhodnut zachránit její obyvatele před hříchem a před trestem. Dnem i nocí procházel ulicemi a tržišti a kázal proti žádostivosti a okrádání, proti lži a lhostejnosti. Zpočátku mu naslouchali s poněkud ironickým úsměvem. Potom ho přestali poslouchat: nikoho už nebavil. Vrazi dále vraždili, a moudří byli zticha: jako kdyby vůbec neměli Spravedlivého mezi sebou. Až nakonec nějaké dítě, pohnuto soucitem s nešťastným kazatelem, mu řeklo: „Ubohý cizinec. Křičíte, nešetříte tělo ani duši, ale cožpak nevidíte, že je to beznadějně?“ „Ano, vidím,“ odpověděl Spravedlivý. „Tak proč pokračujete?“ „Hned ti povím proč. Na počátku jsem myslel, že mohu lidi změnit. Dnes už vím, že se mi to nepodaří. Jestliže dnes křičím a řvu, je to proto, aby lidé nakonec nezměnili mne.“

Elie Wiesel

OPRAVDOVÉ ZPYTOVÁNÍ JEŠTĚ NEBYLO

V rozhovoru s farářem Miloslavem Vašinou navazujeme na událost, která je popsána v minulém čísle *Protestanta* (2/08, str. 8, Podvečerní hovor nejen o Zpytování).

T: Máme před sebou tzv. osm tezí Komenského evangelické bohoslovecké fakulty. Co je na tomto dokumentu tak špatného? Cožpak můžeme např. nesouhlasit s tvrzením, že máme podíl na obecné církvi Kristově?

To je pohled mladší generace. Chápu to do jisté míry jako problém teologické výchovy, která pokračovala na fakultě. Autoři osmi tezí se dle mého názoru snažili asociovat Barmenské teze z roku 1934 (také osm tezí). Autoři Barmenských tezí však byli ochotni jít na popravěštné a také mnozí z nich skončili jako mučedníci. Barmenské teze si neobjednala nacistická moc, ale autoři tezí sami – vycházejíce z nároku Evangelia, byli zásadně proti tomu, když se v Německu začaly porušovat Kristovy zákony.

Fakultní teze si objednala komunistická moc a autoři jí vyšli vstříc naprosto devótně. Teze jsou teologicky zruďné, podívejte se jen na preambuli: *Máme za to, že socialistické...*

Musíme si uvědomit, co to byl tehdejší socialismus, k němuž se vyjadřovali... Že jsme žili v bolševické totalitě. A profesori teologie k tomu říkají, že *socialistický společenský řád je nejpřiměřenější formou, jak je možno se vyrovnávat se základními problémy dějinné cesty lidstva. Na základě své víry a také z uvedených důvodů pokládáme tuto socialistickou společnost za prostor, v němž máme konat svou práci bez postranních úmyslů. Každá myšlenka, že je možno počítat s provizorností socialistického zřízení, nás oslabuje duchovně a podvazuje naši tvořivou činnost.* To je rouhání. Eschatologicky jsme přece byli vyučováni tak, že vše v tomto světě je předposlední. Vztahujeme se k budoucnosti, která nám byla zaslíbena, a autoři tezí tady napíší, že není možno počítat s provizorností socialistického zřízení... jako by tady bylo na věky, a my s tím nemohli

a nechtěli nic dělat.

T: Odkud se vzal tento způsob uvažování? Autoři těchto tezí navazovali na J. L. Hromádku?

Do jisté míry ano. Je to situace po Chartě 77 a vedení fakulty se má k Chartě 77 nějak vyjádřit, aby státní správa byla ideologicky uspokojena. Tehdejší synodní senior Dr. Václav Kejř dokonce musel své prohlášení k Chartě zopakovat, protože s prvním zněním nebylo ministerstvo kultury spokojeno. Druhé jeho prohlášení už bylo dostatečně „košer“ – zasel v něm ovšem až tak daleko, že se v něm přihlásil ke známému provolání uměleckých svazů v národním divadle (známá anticharta). Myslím si, že vždy, když se člověk snaží o to, aby se vlk nažral a koza zůstala celá – zaplete se do polopravd a nesmyslů. Velkým problémem pro mě je to, že prof. Pokorný se k tzv. osmi tezím hlásí dodnes a při tom dál učí teologii na naší fakultě.

Ž: Obávám se, že teze jsou formulované tak chytře, že dnes mladé lidi neznalé kontextu ani nepobouří. Čtete tam, že jsme poddáni Kristu, prostě pěkná slova, správné věty.

Je to jako když ďábel pokoušel Pána Ježíše na poušti, také citoval Písmo. Uhlazenost je o to horší, že je to celé nepravdivé od A až do Z. Je to psáno na objednávku a je to pokračování vlivu teologické linie J. L. Hromádky, ze které se stále více vytrácela potřeba zdůrazňovat také prorockou úlohu církve. Moje přesvědčení je, že dodnes jsme se s tím nevyrovnali a že stopy této falešné teologie se objevují dál a dál.

T: Na farářském kurzu jste hovořil o frustraci z postoje tehdejšího vedení fakulty. Mohl byste více přiblížit tehdejší situaci?

O každém z nás po skončení studia šly kádrové materiály, které se nám nikdy neměly dostat do ruky. Šly ve dvojí rovině. Jedna byla po linii StB a druhá rovina byla obecně oficiální. V době mého studia byla naše Komenského fakulta považována za reakcionářskou a tak asi od roku 1973 měl na přání ministerstva

každý ročník svého odpovědného třídního učitele (jako na střední škole). Naším „třídním“ se tehdy stal Milan Opočenský. Posudek na mě pravděpodobně koncipoval on a podepsal ho tehdejší tajemník fakulty ThDr. Dušan Čapek.

Po absolvování fakulty jsem byl 15 let bez souhlasu. Mezitím jsem byl zaměstnán na různých místech. A když jsem jednou přecházel z kotelny do kamenolomu, kádruvačka mě usadila ke stolu, otevřela celou moji složku a odešla z kanceláře. Mě tam nechala samotného. Pochopil jsem to jako vstřícný krok. Složka byla otevřená tak, že nahoře ležel papír s hlavičkou Komenského evangelické bohoslovecké fakulty, a tak jsem si přečetl svůj posudek, který na mne napsala Alma mater. Nevěřil jsem vlastním očím. Jako kdyby to napsali v Bartolomějské na StB: absolutně diskvalifikující posudek. Ale bohužel to nenapsali estébáci, ale teologové.

T: Když byl režim tak nepřátelský, nebylo by pak pro fakultu lepší rovnou odejít do ilegality?

Já tehdejší rozhodování takto nevidím. Můj osobní názor je, že kdyby se profesori fakulty v mezních situacích vymezili víc teologicky proti moci, která je tlačila k ústupkům, tak by režim fakultu nezavřel. Církev by do ilegality – ve smyslu prvokřesťanském – jít jistě nemusela. A i kdyby k tomu došlo, bylo by to správnější, než rozměšňovat Evangelium do polopravd a nepravd.

Německá vyznávající církev musela odejít do ilegality a byla konfrontována s otázkami života a smrti a často za to platila nejvyšší cenu. A přesto dokázali říct: zavrhneme falešné učení. V dobách komunismu bylo falešné učení v mnoha ohledech podobné. Z fakulty mělo zaznít alespoň nějaké osvobodivé slovo. Když popravovali Miladu Horákovou, církev mlčela. Když vyhazovali Honzu Tydlitáta, církev mlčela.

Vyloučit někoho ze studia bohosloví za modlitbu byl vrchol destrukce teologického myšlení. Chápu, že v případě politicko-teologických konfrontací mohl být někdo

radikálnější a ne za vše se mohla fakulta postavit. Ale jestliže se student modlil za svého kolegu ve vězení, uposlechl výzvu Písma, aby se modlil za vězněného, jeho učitelé se za něj nejen nepostavili, oni ho vyloučili... Děkan i profesori by určitě modlitbu před státem obhájili, možná by na to ani nijak nedoplátili. Ale nebyli ochotni udělat ani to.

Jediné, co jsme stále slyšeli od profesorů, od vedení církve, od seniorů, bylo: neprovokujte a buďte pasivní. Musíte se snažit, abyste dostali státní souhlas, abyste mohli sloužit v církvi. Čili naprosto účelová politika. Naprostá pasivita, vedoucí k jedinému cíli – dostat státní souhlas. Dodnes přemýšlím, co je k těmto postojům vedlo? Snad to byl diktát strachu, falešná odpovědnost za církev? Kdybych tyto účelové podmínky tehdy přijal, vůbec si nedovedu představit, jak bych potom mohl zvěstovat osvobodivé Evangelium v některém sboru naší církve – byl s potřebným státním souhlasem.

T: Našel se někdo ze studentů, kdo by jim navrhl rezignaci?

Bylo to těsně před skončením našich studií, v období před udělováním státních souhlasů. Když jsme tu noc celý náš pátý ročník seděli a diskutovali o vyloučení Jendy Tydlitáta, atmosféra byla velice revoluční. Odhodlání něco udělat bylo veliké. S jedním kolegou jsme se domluvili, že vypracujeme text jako protest našeho ročníku a postavíme se za svého kolegu. Pracovali jsme na tom zbytek noci až do rána. Druhý den, když jsme se znovu sešli, jsme to podepsali právě jen my dva. Můj dojem je ten, že onu dlouhou noc mnozí využili k tomu, aby se poradili. Tlak na to, abychom dostali souhlasy, byl v normalizační době tak velký, že jakékoli vychýlení z řady mohlo znamenat zůstat bez souhlasu, bez zaměstnání. Tento existenční tlak měl zřejmě vliv na to, že jsme ráno zůstali dva.

T: Učitelé neměli odvahu, ale studenti ji také neměli – proč to tolik vytýkat právě učitelům?

Jako rodič má větší zodpovědnost než dítě, tak i učitel na jakékoli škole má daleko větší zodpovědnost ve smyslu pedagogickém i etickém, protože on je ten, kdo vede. On je ten, kdo nás přímluvnou modlitbou za vězněného učil. Má daleko větší zodpovědnost než ti, kteří sedí v lavicích. Jistě mají studenti zodpovědnost také, jsou to dospělé osobnosti. Učitelé ale mají jít studentům příkladem a vzorem.

T: Sám jsem farář. Vím o svých chybách. Něco kážu z kazatelny, ale vím, že spousta toho nejsem schopen činit. Kde je hranice, že už bych to povolání nemohl dělat? Každý máme někde slabinu...

To je pokus o relativizaci morálního selhání profesorů. Jsou prohřešky, které mohou někomu více, někomu méně vadit. Když jsem farář na sboru, mám pochopitelně své lidské prohřešky, dovedu je třeba i vyznat... Ale když kážu o Pánu Ježíši Kristu a vedu lidi k vyznávání víry, vysluhuju Večeři Páně, a přitom ubližím bratrovi nebo sestře proto, že si to někdo přál, na objednávku, to je pak

úplně jiná kategorie.

I Petr měl s Ježíšem různé konflikty během svého učednictví. Ale pouze na jednom místě uslyšel od Pána Ježíše tvrdá slova o satanu. A přitom ho chvíli před tím Ježíš pochválil, když Petr vyznal, že je Ježíš Mesiáš. Ale to pokušení bylo v očích Ježíše natolik závažné, že mu musel tato tvrdá slova povědět. To neznamena, že Petr neměl svůj další vývoj. Církev po převratu odmítla přijmout na synodu lustrace. Postavila se pyšně nad celek této společnosti. Jako by tím chtěla říci: a nás tyto problémy nebyly, my jsme žádné estébáky a agenti v církvi neměli. A přitom víme, kolik jich bylo. Laciným způsobem jsme odmítli hloubkovou sebereflexi minulosti ve vlastní církvi. Církev tímto pyšným postojem vyslala negativní signál do společnosti. A při tom nejsme lepší a nebyli jsme lepší.

T: Možná jeden z důvodů řeči o minulosti je, abychom si uvědomili, že nejsme lepší než ti druzí.

Pro mě zpytovat minulost znamená zpytovat všechno, nic nevynechávat. Obzvláště mezní situace. Někteří lidé chtějí udělat tlustou čáru a už se tím nezabývat. Proto jsem na farářském kurzu vystoupil s kritickou poznámkou. Vyděsilo mě, že prof. Pokorný, který je považován za velkou teologickou autoritu, se stále hlásí k obsahu osmi tezí. To mě zneklidňuje. Mám obavy o výuku bohosloveckého dorostu. Svým způsobem je pro mne takový přístup nepochopitelný.

T: Dnes může být teolog vynikající ve svém oboru a ve svém životě jít proti tomu, co učí nebo o čem píše... Asi to možné je... Studenti přijdou na přednášku proto, aby si poslechli něco o teologii apoštola Pavla, a nezajímá je, jestli přednášející osobně selhal...

Ale nezapomeňte, že profesori, o kterých mluvím, byli všichni také ordinováni. Jsou to celocírkevní kazatelé. To bych nerozpojoval, zvláště na teologické fakultě odtrhovat vědeckou práci od jiného působení nelze. Studenti snad smejí očekávat, že lidé, kteří je učí metodě a jsou vykladači Evangelia, jsou i svědky, nemyšlete? Alespoň já jsem to očekával. Slyšel jsem je kázat ve sborech, přednášet po celé církvi. Nemyslím si, že je možné rozdělit život člověka takovou schizofrenií. Něco jiného hlásat, něco jiného žít.

Církev na to nakonec vždy doplácela, když ji vedli falešní proroci k falešným vodám. A ne k pramenům vod živých.

Je přece běžné i ve sportu, že užije-li někdo nepovolených metod, je diskvalifikován, třeba na jeden rok. Užije-li jich znovu, je diskvalifikován napořád. Narážím obecně na nepochopení, když se snažím vysvětlit svůj vztah ke komunismu. Komunistická strana by měla být zakázaná, protože komunisté užívají zakázaných prostředků. Ne jednou, ale stále. Měli být z demokratické soutěže naprosto jasně vyloučeni.

Pokud to eufemizujeme, zahlazujeme, tak si připravujeme špatnou budoucnost. Tyto věci se nám budou znovu a znovu vracet.

T: Jak to řešit v církvi? Systémově? Kdybychom tedy eufemizovali a řekli, že vlastně

každý hřeší, mohli bychom pak vlastně na kazatelnu postavit dábla a bylo by to jedno... Jsme tolerantní církev přece...

Ideální by tehdy bylo, kdyby se lidé ve sborech dozvěděli, co se stalo (vyloučení Honzy Tydlitáta), a povstalo by silné církevní, mezisborové hnutí, které by zahrnovalo fakultu a synodní radu a vedení církve dopisy, delegacemi, které by protestovaly proti takovým falešným učitelům.

Ž: Málo zdůrazňujeme nutnost „dozvědět se“: neinformovanost byla a je veliká.

Pochopitelně, církev se o tom třeba ani nedozvěděla, v církvi bylo velké množství spolupracovníků StB. Mnozí senioři byli pod patronací StB a tyto věci zatajovali. Často se naopak přidali k profesorům fakulty a říkali: víte, oni to mají těžké, studenti provokují, podívejte, kolik je neobsazených sborů, oni si tím zamezují udělení státního souhlasu, nemají rádi církev. To se přece říkalo o všech sestrách a bratřích, kteří podepsali Chartu. Byli označeni za škůdce církve. Na synodní radě se během patnácti let, kdy jsem neměl souhlas, se mnou nikdo nebavil. Že mě hodila přes palubu fakulta, to je jasné z posudku, o kterém jsem vyprávěl.

T: Kdybychom měli v novodobých dějinách osobnost typu Jana Husa, možná by se církev mobilizovala...

Falešná teologie po roce 48, kterou svým způsobem nastartoval J. L. Hromádka, vedla k selhávání církve v mezních situacích. Mně pomohlo, když jsem si uvědomil, že nemohu svou víru a postoje vázat na lidské autority. Jsem vděčný Pánu Bohu za to, že jsem nakonec mohl jít po patnácti letech na sbor. Ale trápí mě ty věci dodnes. Otevírá se to znovu při různých výročích. Myslím, že je dobré se vracet a hledat kořeny selhání. Pro církev to má očistný charakter.

T: Nejsou v církvi dva tábory? Jedni si tyto věci připomínají a druzí o nich nechťejí slyšet. Lze vytvořit nějakou platformu, kde by se ty dva tábory setkaly?

To bude těžké. Tendence zakrývat minulost se ukázala hned těsně po revoluci. Tehdejší synodní senior byl pozván do vlády, stal se místopředsedou vlády, získal podíl na exekutivní moci, výkonné moci mečové (řečeno s Chelčickým), a zůstal ve funkci synodního seniora. Vzpomínám si na fernetické nadšení velké části onoho synodu, která doprovázela Josefa Hromádku do vlády, aniž by si uvědomila, že má vystoupit z církevní funkce. Nadšení evangeliků bylo bezbřehé a tam jsem si uvědomil, jak církev nemá pevný teologický základ a že v mezních situacích si neví rady. Když se potom ukázalo, jak to bylo falešné a že byl Josef Hromádka dvojnásobným agentem StB, tak radost trochu pominula. A přesto ho v jednom moravském seniorátu zvolili znovu seniorem. Přesto, že to byl člověk nevěrohodný a vydíratelný. Zlehčovalo se to. A ti, kdo na to upozorňovali, zase byli nepřátelé církve. Církev má zvláštní tendenci nevěřit věcem, které jsou zcela zjevné, a potlačovat pravdu. To je dle mého názoru výsledek falešné teologie, která tady byla od J. L. Hromádky.

Pokračování na str. 11

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás srdečně zve na přednášku žamberského badatele a historika Vladislava Severina:

Život za první republiky.

- Jaký byl všední život lidí mezi oběma válkami? Byla to idylická doba? Jaká byla móda? Kolik stálo pivo nebo ostříhání vlasů? Co vlada a parlament? - Pátek 14. října v 19 h. v evangelickém kostele v Letohradě.

PROGRAM FARNOSTI

Říjen:

- 5.10. - vzpomínka na V. Havla na náměstí
- 8.10. - seminář „Děti a bohoslužba“
- 9.10. - prohlídka opravené kaple na Kopečku
- 16.10. - posvícení na Kunčicích a stínání berana
- 23.10. - misijní neděle
- 30.10. - ekumenická bohoslužba k svátku 28. října v 17 h. v kostele sv. Václava

Listopad:

- přednášky ve školách: „Památka zesnulých a Halloween“
- 16.11. - bohoslužba v předvečer svátku
- 17. listopadu
- 20.11. Krista Krále - farní odpoledne

Film: Vlk z Královských Vinohrad

Středa 19.10. v 19.30 hodin - dům kultury.

Beseda s Kamilem Moravcem: **Velká válka a Kyšperk** - po stopách místních účastníků 1. světové války. Vstupné dobrovolné.

Úterý 25.10. v 17 h. - zámecká rotunda.

- Na tyto naše předky vzpomeneme v „Den veteránů“ - 11. listopadu.

Státní svátek: Den vzniku samostatného československého státu

Pátek 28.10. v 18 h. pietní akt na letohradském hřbitově.

Přátelství Boha křtem přijal

- 11.9. Alfred Tobiáš
- Kateřina Kubová
- Jeroným Vyplel
- Anežka Valentová

Lásku, úctu a věrnost si slíbili

- 10.9. Václav Peškar a Kristýna Majvaldová

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

- 12.9. Stanislava Stejskala 40 let

BLAHOPŘÁNÍ

Milá Jano Kinschnerová, k životnímu jubileu Ti přejeme vše dobré. Děkujeme Ti za krásnou muziku při bohoslužbách. Máme Tě rádi, jsi pro nás pokladem. *Tvoje farnost*

PODĚKOVÁNÍ

Za minulého režimu byly státní svátky politickou propagandou, nepokládali jsme je za své a odnaučili se je slavit. Proto se snažíme ke slavení státních svátků přispět hodnotným programem. Svatováclavská slavnost se vydařila. Velice děkujeme všem, kteří se o to zasloužili.

Mistrováci si při posvícenské bohoslužbě ve sbírce vybrali na ozvučení kostela 8. 682 Kč.

Děkujeme Václavu Hubingerovi za zajímavou přednášku o Turecku.

ZPRÁVY Z CHARITY

Oblastní charita pořádá v průjezdu fary v Letohradě na náměstí

Podzimní sbírku šatstva

- pátek 21.10. 14 - 17 hod.
- sobota 22.10. 9 - 11 hod.

ŘÍJEN VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad, tel.: 731 420 344,
facebook: NZDM Street-Letohrad

Program je vyhrazen pro uživatele NZDM, pro děti a mládež ve věku 6 - 20 let.

5. - 6. 10. ZAVŘENO

11. 10. Streetball

Baví Tě hrát basketball, ale nevíš jak na to? Poradí Ti trenér Honza.

18. 10. Stolní hry

Klubový turnaj ve stolních hrách, dle výběru.

25. 10. Keramická dílna

Přijď si vyzkoušet, co vše je možné vyrobit z hlíny.

Téma měsíce: ZÁŠKOLÁCTVÍ

Začala škola a už tě to tam nebaví? Máš chuť se jen tak flákat a nic nedělat? Víš, co ti hrozí, když se na to vykašleš? Přijď si o tomto popovídat s námi.

JAK TO BYLO letos na příměstských táborech v Centru pod střechou

Jako každoročně, se letos o letních prázdninách pořádaly v Centru pod střechou čtyři týdny letních příměstských táborů s různým zaměřením nebo tématy.

První tábor byl tématicky zaměřen na Olympijské hry a to zejména kvůli tomu, že celé prázdniny probíhaly přípravy na skutečné Olympijské hry v Brazílii. První den tohoto tábora probíhala olympijská příprava, podle které jsme pak rozdělovali děti do týmů, které byly nazvány podle různých zemí světa. Za vybrané státy pak soutěžily v různých disciplínách celý týden. Díky výletu si naši olympionici mohli vyzkoušet i netradiční sporty jako lukostřelbu nebo lezení na horelezecké stěně.

Tábor Tajuplný ostrov nám umožnil společně s dětmi probádat novou neobydlenou část uprostřed moře, na které ztroskotala naše posádka. Podle nalezené mapy z láhve jsme měli za úkol najít velký poklad. Společně s jednotlivými kmeny táborových účastníků jsme tak

mohli postupně dojít až do cíle a najít ztracený poklad. S druhou polovinou naší cesty přes zdánlivě opuštěný ostrov nám pomáhal Hutlata Mutlata, dosud jediný objevený domorodec.

Předposlední tábor byl výtvarně-pohybový. Každý den jsme malovali nebo vyráběli různé věci. Společně jsme pak za celý týden mohli stihnout vytvořit domácí barevné křídly, pomalovat boty a kšiltovky nebo si vyzkoušet nejrůznější pokusy a techniky. A když už jsme měli výtvarky dost, odložili jsme štětce, nazuli tenisky a šli jsme hrát hry jako dělané do lesa, na louku nebo i pod střechu našeho centra. Nepromeškali jsme ani interaktivní výtvarnou výstavu v Kostelci nad Orlicí.

Poslední tábor nesl název Ekologický. Celý týden jsme se věnovali ekologii a s ní spojeným věcem. Učili jsme se třídít odpad, hráli jsme hry a soutěžili v různých činnostech a hrách, které se alespoň okrajově týkaly přírody. Ve středu jsme si udělali výlet na farmu Jangelec, kde na nás čekal indiánský program, a děti se mohly svězt na koních. Další den jsme navštívili farmu v Letohradě, kde jsme se dozvěděli, jak se vyrábí kozí sýr.

I přes to, že program byl již předem připravený do poslední chvíle, vždy když se na nás usmálo sluníčko, sbalili jsme plavky a šli jsme se podívat na místní koupaliště. Tábory jsme si s dětmi jako každý rok užili a těšíme se na další v roce 2017.

Za táborový tým Centra pod střechou:

Romana, Lenka, Petra

ZLEPŠENÍ PROSTRANSTVÍ V OKOLÍ KUNČICKÉHO KOSTELA

8. září jsme v kostele sv. Kateřiny na Kunčicích debatovali s občany o „zlepšení prostranství v okolí kunčického kostela“. Sešla se asi šedesátka lidí, převážnou část tvořili potomci na dolním hřbitově pochovaných předků. Ti, když na setkání přicházeli, možná kostel - ač je architektonicky nádherný - ani neviděli, protože je zakryt hustou zelení. Zato si určitě všimli rozdrobené márnice a procházeli kolem parkánu po provizorní výspravce. Ani pohled za zeď hřbitova neskýtá harmonickou podívanou a též z funkčního hlediska má hřbitov nedostatky.

To, že situace není ideální, si uvědomují oba vlastnické subjekty, kterými jsou Farnost Letohrad u kostela a márnice a Město Letohrad u hřbitova, zdi a okolních porostů.

V úvodní - informační - části nejprve pan farář Vacek zmínil stav kostela. Ten je po zásadní renovaci na přelomu tisíciletí v poměrně

dobré kondici, aktuálně je v řešení opadávající omítka z kruchty. Dále uvedl, že rekonstrukce márnice byla firmou Jirmal zahájena začátkem září. Úvodní fáze „statického zajištění“ je financována 450 tis. Kč z „Havarijního programu MK ČR“ na záchranu nemovitých kulturních památek v kritickém technickém stavu, nezbytná spolupráce v objemu dalších 223 tis. Kč bude kryta příspěvkem Města Letohrad z fondu na obnovu kulturních památek ve výši 175,5 tis. Kč a na zbývající část 47,5 tis. Kč vyhlásila Římskokatolická farnost Letohrad účelovou sbírku: příspěv hotovostí bude možné na **posvícenské mši 15. října**, bezhotovostní převody lze provádět na **účet 1323857329/0800 s variabilním symbolem 121314**. Všem dárcům předem děkujeme!

Poté vystoupil pan Hatka, místostarosta města, a sdělil, že zastupitelstvo schválilo rozpočtové opatření, kterým z vlastních finančních prostředků povýšilo částku na správu hřbitovů o 1 mil. Kč s určením na opravu obvodové zdi starého kunčického hřbitova. Po provedeném výběrovém řízení schválila rada města jako dodavatele firmu Jana Barvínka z Přelouče a stavební práce by měly být zahájeny hned začátkem října. Dále informoval, že zásah do veřejné zeleně bude proveden v období vegetačního klidu tak, aby byl kostel jako kulturní památka lépe viditelný. Dotkl se i nového „horního“ hřbitova poznámkou, že město osadí nové oplocení po dojednání

převodu farních pozemků pro jeho rozšíření.

Druhá - diskuzní - část se týkala hřbitova kolem kostela, na kterém se již šedesát let nepohřbívá a v současnosti můžeme sledovat samovolný a neřízený útlum. Část hrobů je stále pravidelně navštěvovaná, nicméně jiné hroby byly zrušeny, některé nejsou udržovány vůbec. Na hřbitově chybí prostor pro scházení se - při svatbách, pohřbech nebo slavnostech, jakou bude např. 15. října večer mše k výročí posvěcení kostela.

Proto navrhujeme přesunout náhrobky do nově vytvořeného místa na západní straně hřbitova a původní hrobová místa zatravnit. Máme za to, že po přeskupení bude hřbitov důstojnější než dnes.

Po přednesení tohoto záměru vystoupila asi desítkou diskutérů. Pro nás je potěšitelné a podporu dodávající, že nezazněl žádný odmítavý názor, resp. ani nebyl nastíněn pohled nabízející nějakou jinou alternativu. Všichni přivítali iniciativu ke zlepšení stavu. Připomněli náročnost přesunů i těžkých náhrobků, navržena byla možnost namontovat pamětní desky na stěny parkánu. Diskutující se shodli na potřebě nutnosti zásahu do porostu kolem kostela. Nejvíce nebezpečné stromy našťestí byly vykáceny, ale v údržbě je třeba neprodle ně pokračovat. Už vzhledem k množství lidí scházejících se v areálu hasičů pod kostelem

a dětí u blízké skautské klubovny. Odstraněním přerostlých dřevin bude bezpochyby prodloužena i životnost krytín parkánu a márnice po probíhajících opravách. Na závěr setkání se účastníci přesunuli na samotný hřbitov, kde - přímo „na místě činu“ - pokračovala věcná a otevřená debata včetně vyslovení první dvacítky formálních souhlasů.

K realizaci myšlenky budou následovat tyto praktické kroky:

- potomci předků pohřbených na dolním hřbitově, kteří si chtějí zrušit hrob sami, necht' tak učiní ideálně na podzim 2016; svůj movitý majetek (zejména pomníky) si mohou pochopitelně vzít; k této činnosti není třeba žádného dalšího schvalování
- budeme kontaktovat potomky, kteří se besedy nezúčastnili, k získání jejich písemného souhlasu s přeuspořádáním náhrobků; následně plánujeme uspořádat další besedu s občany k informování o postupu a plánu na rok 2017.

Děkujeme všem za názorovou shodu, která umožní této části centra Kunčic být opět oblastí vzkvétající. Věříme i nadále v podporu široké veřejnosti a jsme připraveni vyslechnout Vaše poznámky a návrhy. Těšíme se na viděnou

Milan Šulc & Zdeněk Kvapil

STÍNÁNÍ BERANA

- je prastarým zvykem. Jeho kořeny najdeme dokonce v předizraelských pohanských dobách. Pastevci ve starém Kenaanu uctívali pouštního démona Azazela. Aby jim neškodil, obětovali mu každý rok kozla. Izraelité v žádné demony nevěřili, ale některé pověry a zvyky jsou těžko vykořenitelné. Pohanský zvyk přeznačili: „kozla pro Azazela“ použili pro „řád smíření“ (srv. Lv 16. kap.). V Den smíření se Izraelité vyznávali ze svých hříchů. Velekněz přijal býčka a dva kozly jako projev snahy lidí o nápravu. Býčka a jednoho z kozlů zabil a spálil na oltáři. Na hlavu zbylého kozla vložil ruce, vyznal hříchy lidí a pak ho nechal vyhnat do pouště, aby všechny zlé sklony lidí kozel odnesl do pouště, do místa smrti (někdy kozla svrhli ze skály nebo do propasti). Ten kdo kozla vyháněl, byl rituálně nečistý, nesměl mezi lidi, dokud se nepodrobil očistným obřadům. Vše bylo pod dohledem velekněze, aby se obřady nezvrtyly do magie. Kozlovi začali říkat Azazel.

Izraelité byli také vedeni k odpovědnosti za společné soužití a veřejný prostor. Když se stal zločin mimo obce a pachatel nebyl zjištěn, museli starší z obcí a soudcové odměřit, která obec je od místa zločinu nejbližší. Ta obec pak musela přivést na to místo jalovici a tam jí zlomili vaz (samozřejmě, že její maso bylo nepoužitelné). Tak byli Izraelité vychováni k nelhostejnosti vůči tomu co se děje i za jejich humny. (Srv. Dt 21: 1-9)

Před 26 lety, krátce po mém příchodu do Letohradu, někdo vykradl - prý už potřetí - prodejnu na Kunčicích. „Psi zase štěkali ...“, povídalo se po vsi. Ale chlapi neběželi k prodejně s vidlemi ...

Vloni někdo kradl dříví v našem farním lese na Orlicí. I občané si občas stěžují na krádeže v jejich lese.

Před 25 roky při opravě fary jsme použili vápno z farní vápenky u orlického kostela. Omítka z uleželého vápna je nad všechny sanační omítky. Poprosil jsem mužský, aby vápno do vápenky doplnil, ochotně se tenkrát k hašení vápna nabídl Kamarádíček - Josef Faltus, pan Alois Tacl st., pan Motl, možná ještě někdo další. Při opravě orlického kostela jsem si všiml, že vápno z vápenky ubylo, někdo kradl ...

Teď opravujeme omítku na Kopečku, chtěl jsem uleželé vápno použít, ale vápenka byla úplně prázdná! Mám z toho ránu na duši, snažím se o pečlivou opravu kostelů a někdo bezostyšně kraje. (Politici nás straší, že nás muslimové připraví o křesťanské hodnoty - kdepak, sami jsme se jich zřekli ...)

Naši předkové v případě nevyšetření pachatelů každý rok stínali berana, kozla nebo kohouta. Byli si vědomi, že ke zlu je třeba se poctivě postavit. O posvícení se sešla celá vesnice, někdo bohatší věnoval berana nebo se na něj společně složili. Zvíře přivedli ustrojený biřicové před soudce. Ponocný nebo policajt z úřední listiny četl seznam všeho, co

bylo v obci za rok ukradeno nebo poničeno a nikdo se nepřiznal nebo nebyl vypátrán. Žalobce pak ze všech špatností obvinil zvíře - a soudce vynesl rozsudek, za všechny zločiny odsoudil berana k trestu smrti. V některých městech kozla nebo berana vyvedli na věž a svrhli dolů. V některých obcích - např. v našem Rotneku - ho shazovali ze skály. Od toho se později upustilo, řezník odsouzenec zabil a připravil z něj pohoštění pro všechny. Mezitím lidi tancovali a veselili se - slavili posvícení. A posvícení není jen výročí posvěcení místního kostela, ale zasvěcování se dobrému způsobu života.

Naši předkové věděli, že k dospělosti patří přiznání chyby, omluva a náprava křivdy. Věděli o povinnosti nemlčet ke zlu a upozornit druhého na chybné jednání. Pokládali za nutné nepřecházet mlčky ani nevyšetřené viny. Stínáním berana dospělí ukazovali - veselou formou - sobě i dětem, že zlo kazí vztahy a křivdy se mají napravovat a rány hojit. /v

DOPISY ČTENÁŘŮ

Po 13. 9. 2016

Kdybych 13. října seděla v pohádkově osvětleném nádvoří našeho zámku, určitě bych vyrušovala. Seděla jsem ale v Praze, v 5. patře modřanského paneláku a vyrušovala jen ty, co se mnou **Focus Václava Moravce** sledovali.

Proč bych vyrušovala? Pořád se mi totiž zdálo, že je teď právě potřeba říci ...

Ano, ano, jistě od nás řada spoluobčanů odjíždí někam za prací, ale možná ještě větší množství přijíždí za prací k nám, do Letohradu. (Víte, co to je bydlet v Komenského ulici od 5 ráno nebo od 16 odpoledne?)

Ano, ano, našich několik základních škol uspokojí všechny školou povinné, potom, když je třeba volit další vzdělání, hledá se to správné místo. Jenže: mohlo by mít každé místo úplný široký vějíř nabídky vzdělání? A i kdyby mělo, jaká by byla jejich úroveň? Soukromé gymnázium, pŕmyslovka, učební obory, kolik stejně velkých měst vládne podobnou nabídkou? A to nepřipomínám tu starost a péči šéfů průmyslových podniků, kteří pro určité obory garantují pracovní místa. I to se mi zdá chytré a mimořádné.

A vyrušovala bych dál. Velké město, nabídka kultury. Za velké peníze, připomínám. A mnohdy s předplatným uhrazeným o rok dříve. Často s frontou zájemců, kteří věří, že teď, v září, získají vstupenku na divadelní představení v listopadu. Vždycky mě udiví, kolik koncertů, přednášek, divadel během jednoho měsíce lze u nás doma absolvovat. Když ne přímo doma, pak v Žamberku, v Ústí..., cesta za kulturou do nejbližšího okolí netrvá déle než z okraje Prahy do centra.

Menší místa se prý lépe vypořádávají s problémy, které život přináší, lépe se dohodnou, z místních politiků by postupně měli vyrůst politici na nejvyšší úrovni. Hned bych spustila tirádu: tak podívejte, vážení, tady u nás jsme hned po roce 89 dali do pořádku zdevastovaný zámek, otevřeli v něm soukromé gymnázium, opravili školy, pustili se do výstavby pečovatelského domu a od té doby rok co rok opravujeme, stavíme, vylepšujeme. Výčet toho, co se za 25 let podařilo, byste museli dlouho poslouchat. A taky jsme příkladem toho, jak z místní politiky do té nejvyšší. Bývalý starosta - dnešní senátor. Neprobíhá u nás všechno hladce. Hádáme se, přeme, máme věčného oponenta, a zaplat' Pán Bůh za něj, pomáhá hledat argumenty a tříbit uvažování.

A ještě jednu věc bych si neodpustila: máme

tu lidi, kteří z vlastní iniciativy a bez nároků na odměnu cvičí s dětmi, přednášejí, radí zahrádkářům, organizují zájezdy a výlety, zpívají ve sboru a v jak kvalitním, hrají divadlo, zpracovávají paměti a archivní dokumenty, vůbec vykonávají bezpočet dobrovolné práce. A pak tu máme ty, kteří vloží veškerý svůj čas a um do věcí, které město proslavily. Ať je to sport nebo záchrana historického dědictví.

Když to vyrušování shrnu, chtěla bych asi říci, že z pohledu patriota se mi jeví život v údajně malém místě bohatý, jistě ne bez problémů, ale zdravý v tom, že jejich řešení je v rukou konkrétních lidí, nikoli anonymních institucí. Stejně se blíží doba, kdy budeme všichni žít díky technologiím v jedné globální vesnici (jak říká jeden americký profesor). Jistě, pořád budou mladí chtít vylétnout z hnízda, zkusit štěstí v anonymním světě. Stále budou lidé útkat do samoty i toužit po sdružování, spolenectví, porozumění. Mně tu nic neschází, řekl Ondřej Moravec, a o to víc ho mám ráda.. Myslím, že tolik nejde o problém malé nebo velké aglomerace. Je to problém nás, lidí, našeho uvažování a chování, jak se svým prostředím dokážeme zacházet, co jsme pro něj ochotni udělat, co obětovat.

EN

Omlouvám se za 1. osobu plurálu.

Nikdy jsem nepřestala být Kyspěrákem.

Moje sestra Khaye

Moje sestra Khaye oči zelené měla, moje sestra Khaye copánky černé měla – sestra Khaye to byla, co mě vychovala v domě na Smotshe Street s rozpadlými schody.
Matka odešla z domu za úsvitu když byla skoro tma, odešla do obchodu vydělat pár mizerných penny.
A Khaye zůstala s chlapi.
Krmila a hlídala je
a večer, když se děti unavily, zpívala jim hezké písně.
Moje sestra Khaye oči zelené měla, moje sestra Khaye dlouhé vlasy měla – sestra Khaye to byla, co mě vychovala, nebylo jí ani deset let.
Uklízela, vařila a prostírala, myla naše malé hlavy, jediné, na to zapomněla, bylo hrát si s námi –
Moje sestra Khaye copánky černé měla, moje sestra Khaye se zelenýma očima byla spálena Němcem v Treblince.
A já jsem v Židovském státě úplně poslední, kdo ji znal.
To pro ni jsem psal své básně v jidiš v těch hrozných časech.
Je jedinou dcerou samotného Boha, sedí na nebesích po jeho pravici.

Abraham Reisen

NACISTICKÝ STŮL

Matka opustila Prahu v dobytčáku, její syn se vrátil jako velvyslanec USA.

Norman Eisen potkal Baracka Obamu při studiu práv na Harvardské univerzitě, kde se stali přáteli a zůstali v kontaktu i po ukončení studií. Když se stal Obama prezidentem, jmenoval Eisena v roce 2009 poradcem pro etiku a vládní reformu a o dva roky později ho jmenoval velvyslancem USA v České republice. Obama nevybral Eisena náhodou. Myslel si, že je symbolické, aby se syn československých rodičů přeživších holocaust vrátil a reprezentoval USA. Nikdo z nejbližší rodiny nebyl v České republice od roku 1949, kdy Normanova matka musela uprchnout před komunisty. V roce 1944 byla Frieda spolu s rodiči, sourozenci a dalšími členy rodiny poslána do Osvětimi. Ona a dva sourozenci jako zázrakem přežili, jejich rodiče a ostatní příbuzní ale takové štěstí neměli.

Nacistická insignie pod stolem

První den ve funkci velvyslance usedl po všech formalitách Eisen sám v knihovně svého nového domova a přemítal o událostech celého dne. Přišel za ním jeho nový sekretář Miroslav Černík a řekl mu, že by mu chtěl něco ukázat. Zavedl Eisena k malému ozdobnému stolu a požádal ho, aby se na něj podíval zespod. Velvyslance podivný požadavek zarazil, ale poslechl. Klekl si na kolena a plazol

se pod stůl. Nic nemohlo Eisena překvapit víc než to, co uviděl: jasně rozeznatelný obrázek orla se svastikou, symbol nacistické strany, označující stůl jako někdejší nacistický majetek. Černík mu vysvětlil, že nechtěl, aby to objevil sám. Eisen si představoval mnoho věcí, které ho v novém úřadu potkají, ale na toto nebyl připraven. Bylo to jako bodnutí do žeber, které ho silně zasáhlo.

Petschkova vila

Nacisté samozřejmě nebyli původní majitelé tohoto stolu ani domu. Rezidence velvyslance USA, Petschkova vila, byla postavena bohatým židovským průmyslníkem Otto Petschkem koncem 20. let 20. století. Petschek, bankéř a uhlobaron, byl do své předčasné smrti v roce 1934 jedním z nejbohatších lidí v Československu. Ze strachu z německé invaze uprchla Petschkova rodina v r. 1938 ze země. Objekt byl následně zabaven Němci a stal se ústředím Wehrmachtu v Praze. Sídlil v něm generál Toussaint, jeho štáb a další nacističtí důstojníci během sedmileté okupace Prahy. Po osvobození ve vile několik týdnů pobývala Rudá armáda. Pak už vilu a její vybavení získalo Ministerstvo národní obrany, od kterého si ji koncem roku 1945 pronajal americký velvyslanec a nakonec, v roce 1948, USA dům i s vybavením odkoupily. Po příchodu do Petschovy vily Eisen vrátil dům jeho židovským kořenům. Žil zde životem podle Tóry, zavedl košer kuchyni a na dveře rezidence, kde byl ubytován se svou

rodinou, připevnil mezuzy. Personál kuchyně začal dodržovat „židovské dietní zákony“ a učil se vařit tradiční židovská jídla. Eisen a jeho rodina ve svém novém domově v Čechách dodržovali šabat každý týden a prostírali na stole, který byl původně majetkem nacistů.

Nacisti nás deportovali v dobytčácích a můj syn přiletěl zpět v Air Force One.

Frieda se rozhodla nevrátit se do své staré vlasti, i když tam její syn byl velvyslancem. Zemřela v roce 2012 s pocitem vítězství, že se její syn vrátil do její rodné země jako představitel nejmocnější země na světě. Frieda ráda lidem říkala: „Nacisti nás deportovali v dobytčácích, a můj syn přiletěl zpět v Air Force One“ jako odkaz na cestu Eisena do Prahy s Obamou v roce 2010, k podpisu mezinárodní smlouvy.

Joe Lieberman svědčil v americkém Senátu ohledně jmenování Eisena: „Je to opravdu hluboká historická spravedlnost, že rezidence velvyslance v Praze, která byla původně postavena židovskou rodinou, přinucenou uprchnout z Prahy před nacisty, kteří z ní udělali svoje velitelství, je nyní po sedmdesáti letech obývaná Normanovou židovskou rodinou. Takže pokud budete potřebovat nějaký důkaz, že Bůh existuje, tak vám tady jeden nabízím.“

ANNETTA A RUDA

Ti dva se v životě neviděli. Narodili se ve stejném roce – 1924. Oba prožili krásné dětství a říkají, že měli nejlepší maminku na světě. Annetta je Židovka, Ruda Němec. V r. 1944 byl Ruda na ruské frontě v uniformě Wehrmachtu. Když v celtě odnášel svého raněného kamaráda, spadla blízko něj bomba, a utrhla mu nohu. Annetta byla v r. 1944 v Osvětimi podrobována pokusům dr. Mengeleho. Její maminku a malou sestřičku v tu dobu už dávno pohltily plynové komory. Po válce a odsunu německých obyvatel tady Ruda zůstal sám, bez sousedů, bez svého milovaného děvčete, bez kamarádů, kteří všichni padli ve válce. Po válce nebylo úsměvů ani pro Židy, vracející se z koncentráku, a tak Annetta brzo odešla do Izraele. Dnes žije Annetta v Melbourne, Ruda stále v Podlesí.

Asi málokterý národ prožil od druhého větší ponížení než Židé od Němců. Nikdo se vůči Annettě a její rodině neprovinil víc, než Němci za druhé světové války. Ale život žijí jednotlivci, ne národ. Krásní jednotlivci. Posuďte sami: Když si Annetta loni přečetla v Okénku článek o Rudově životní pouti, napsala mi toto: „Některí lidé prožili snad ještě horší dobu, než my v koncentráku...“ /M

JE VŠECHNO ŠPATNĚ?

Řada lidí si myslí, že všechno špatně je, a při sledování zpráv se jim není co divit. Migranti se valí do Evropy, jeden teroristický útok střídá druhý, do toho na Nymbursku chytne sklad s chemikáliemi, a svět rázem vypadá jako pekelná část triptychu od Hieronyma Bosche. Přejeme pěkný večer, jsme rádi, že se díváte.

Lidé mají přirozenou tendenci přeceňovat rizika a média jim v tomto ohledu nabízejí hojnou krmí. Spojené státy se potýkají s množícími se konflikty mezi chudšími Afroameričany a policií. Při sledování zpravodajství podpořeného divokými videomomentkami sdílenými na sociálních sítích pak člověk nabyde přesvědčení, že nejrozumnější bude koupit další zámek na dveře a zásobit se střelivem.

Jenže krátký pohled do statistik kriminality mluví o opaku. V Americe klesl počet vražd od začátku devadesátých let na polovinu, včetně násilných smrtí černých mladistvých Američanů. Stejně pozitivní trend v počtu vražd i v celkovém množství evidovaných trestných činů od konce devadesátých let kopíruje Česko a s ním většina evropských zemí včetně Velké Británie.

V kampani před britským referendem za vystoupení z Unie přesto strašili seznamem padesáti „nejhledanějších zločinců“ z východní a střední Evropy, tedy Poláky, Slováky, Litevci, Rumuny a jedním Čechem, kteří ohrožují životy slušných Britů. Místo statistik využili příklady doplněné fotografiemi a peprnými citacemi z bulváru, který jejich seznam obratem (re)publikoval s palcovými titulký.

Čemu má našinec věřit, zatajují před námi BC a další veřejnoprávní média pravdu?

Statisticky prokazatelným faktem je, že se řada věcí zlepšuje. V Česku od 70. let klesá počet sebevražd (o víc než 40 %), za posledních sto let kleslo celosvětově na zlomek původních čísel množství obětí přírodních katastrof i válek a na všech kontinentech minimálně o polovinu narostla průměrná délka dožití. Proč je tedy řada lidí přesvědčená o opaku? Stručná odpověď může být trojí. Nejsme (je-nom) racionální bytosti a vyhodnocování míry rizika je dáno informacemi, které přijímáme, a jejich emocionální (a instinktivní) intenzitou a četností. Poměrování úspěchu a neúspěchu našich životů

a míra osobní spokojenosti a štěstí je subjektivní a relativní. Dnešní mediální prostředí vytváří referenční rámce, které tuto subjektivitu zesilují.

Můžete namítnout, hezké povídání, ale nevyváží problémy, se kterými se lidé potýkají. A budete mít pravdu. Na druhou miskou vah je třeba dodat množství lidí, kteří jsou spoutáni dluhy nebo čelí exekuci (v Česku téměř milion lidí), reálné odírání stovek tisíc zaměstnanců a snižující se nebo nulové perspektivy lidí s nižším vzděláním. A také zhoršující se vztahy a rodinné problémy. To všechno je pravda, ale nějak to nevypadá z nabízené rovnice.

Největším dnešním nevysloveným politickým tématem, které ovlivňuje všechna ostatní, je strach a frustrace. Populisté v Evropě a Spojených státech je umně využívají. Lidé kašlou na statistiky, a jak to pěkně vyjádřil britský ministr spravedlnosti Michael Gove, „už mají dost expertů“. Podstatné je, jak to cítí. A lidé se opravdu cítí ohrožení. Cítí, že se společnost mění rychleji než jejich myšlení a představy, a chtějí to (nerozumně) šilenství zastavit.

Nejvíce to připomíná renesanci. Kulatost zeměkoule a další z později prokázaných evidencí se staly jedním z předmětů náboženských a kulturních válek. Revoluce tehdy, stejně jako dnes, probíhala jako společenský konflikt. A knižtisk, globální ekonomická expanze využívající nové technologie a vědecké poznatky, hrály podobnou roli jako dnešní internet a nadnárodní společnosti. A stejně jako tenkrát je svět stále otevřený budoucnosti. Držte si klobouky.

Tomáš Urban, Týdeník Rozhlas 40/2016

DĚJINY JSOU KRUTÉ A ABSURDNÍ

S Jiřím Padevětem (1966) spisovatelem, ředitelem nakladatelství Academia

Proč jste se zaměřil na historii 20. století?

Devatenácté století je stoletím páry, ale když se otočíte do 20. století a začnete přemýšlet, co bylo jeho symbolem, tak mě napadne jako první vagón na dobytek. Vagón, kterým jedou lidi, co původně vůbec nikam jet nechtěli. To se netýká jen nacistického Německa, ale mimálně celé východní Evropy včetně tehdejšího Sovětského svazu. Napsal jsem třeba kratičkou povídku, kde muž, který leží na louce, pozoruje mraky a vzpomíná, jak mu během hladomoru na Ukrajině, organizovaného Sovětským svazem, vymřela celá rodina, bratr a sám to taky málem nepřežil. Pak na obzoru zahouká vlak, on si vezme boty a uniformu a jde vykládat Židy v Treblince z vagónů. Historie 20. století je tak strašně ostrá, že těžko hledáte jednoznačné hrdiny. A to mě na ni moc baví.

Vaše knihy, jak je postupně čtu, jsou čím dál drsnější.

Vlastně sestupuji pořád níž do kruhů pekla. Dějiny jsou kruté, absurdní a je v nich velmi málo světlých okamžiků. Když si tohle přiznáte, tak vás to přestane děsit, překvapovat a přistupujete k nim jako k surovému materiálu. To jsem se během psaní naučil. V knize „Průvodce protektorátní Prahou“ je spousta neštěstí, ale i hrdinství a kultury, takže se dějinná hrůza trochu ředí a většina smrtí není zbytečná, ale hrdinská. Pak přišlo „Krvavé finále“, což jsou poslední tři měsíce války. Při psaní téhle knihy jsem toho měl občas docela dost, denně mě překvapovalo, že pořád dohledávám další a další hromadné hroby a další zbytečné a marné smrti.

Objevil jste hrdiny?

Některé smrti byly hrdinské, třeba ty během povstaleckých bojů, ale smrt vězňů z koncentračních táborů na pochodech smrti je nejen hrůzná, ale i absurdní! A naprosto zbytečná. Když jdete po stopě nějakého transportu, zjistíte, že drtivá většina těch mrtvých nemá ani jméno. Zemřelo tam třeba 300 lidí a dohledat se dá třeba jen jedno jméno. To mi připadá příšerné. Každý má nárok na hrob, tihle lidé nemají vůbec nic. Bezejmenné oběti. Teď sestupuji ještě níž do pekla a v říjnu mi vyjde kniha „Krvavé léto“, kde píšu o násilnostech mezi květnem a srpnem 1945 na území České republiky, nejen těch při takzvaném divokém odsunu, ale i o násilí páchaném vojáků Rudé armády, americké armády, násilnostech polských jednotek na Těšínsku... Kniha bude mít podobný rozsah jako „Krvavé finále“, počet obětí bude nižší, ale krutost mnohdy důkladnější.

Vaše téma je i Heydrichiáda.

Ano, pokud pomínu velká povstání jako Slovenské nebo Varšavské, považuju to za naprosto největší odbojový čin celé okupované Evropy. Nikdo nezasáhl nacisty takhle vysoko, tedy kromě třeba Stauffenbergova pokusu

odstranit Hitlera, který bohužel nevyšel a byl střelbou do vlastních řad.

Byl útok na Heydricha jakousi pojistkou na poválečnou dobu, abychom byli vnímáni jako jedna ze zemí protihitlerovské koalice? Heydrich přijel do Prahy v září 1941 a okamžitě vyhlásil stanné právo a začaly popravy. Jedna z mnoha se odehrála 1. října v Ruzyňských kasárnách, kde popravili vysoké důstojníky Armády republiky Československé včetně generála Bílého, což byl zakladatel Obrany národa. Když se to dozvěděl František Moravec, Benešův zpravodajec, začali v Anglii plánovat útok. V podstatě oko za oko. Myslím, že je třeba si stále opakovat, že Heydrich byl technologem násilí a moci. Tomu bylo jedno, jestli vyhlásuje stanné právo ve Francii, v Holandsku nebo v protektorátu. Kam by ho poslali, tam by dělal úplně to samé. Kromě toho byl jedním ze strůjců holokaustu, možná dokonce nejvyšším. I proto je nesmírně důležité, že byl odstraněn. Samozřejmě že holokaust to bohužel nezastavilo, ani nezpomalilo, ale byl zabít člověk, který by jistě přicházel se stále novými a novými podněty, jak zefektivnit vražednou mašinérii.

Přišly represe, popravovalo se. Častá otázka - stálo to za to?

Většina lidí, kteří byli popraveni za stanného práva, tím nepočítám ty nešťastné popravené z Lidic, tak byla nějakým způsobem zapojena do odboje, byli to vlastenci. Ono se to strašně snadno hodnotí z dnešní perspektivy, když člověku nic nehrozí. Tihle lidé o nebezpečí věděli a šlo jim především o to, aby zase existovalo Československo. A dostáváme se k pojmu hrdina - možná dnes zní trochu jako z jiné planety, ale tenkrát mělo smysl. Vlastenci se vědomě v březnu 1939 nebo chvíli potom připojili k odboji. Řada z nich se ani nedožila příjezdu Heydricha, protože český odboj byl zpočátku špatně zakonspirovaný a gestapo bohužel nebylo hloupý protivník, naopak velmi efektivní. Mluvíme o době, kdy přínáležítost k vlasti opravdu něco znamenala.

Mělo to pro ně kromě morálního zadosti učinění nějaký přínos?

Oni do toho nešli z osobního prospěchu ani nekalkulovali „tak já tady budu nosit Gabčíkovi jídlo, a až to skončí, dostanu vyznamenání...“, vůbec ne. To byli úplně obyčejní lidé, sociologický průřez celou společností od garážmistrů přes dělníky až po lékaře a advokáty, a všichni do toho šli dobrovolně.

A co zmíněné Lidice?

Vypálení Lidic bylo nesmírně brutální čin. Otrásl světovou veřejností, která moc netušila, že se rok předtím něco podobného dělo na Ukrajině a v Bělorusku a v každé druhé vesnici, byť tam to mělo trochu jiný přídech - to bylo ve frontovém pásmu. Lidice byly v hlubokém zázemí a příšerné na tom je, že ti lidé v tom byli naprosto nevinní. Byla to cílená propagandistická akce od samého začátku. My tady udeříme a všechny zabijeme. A podotýkám, že „děti z Lidic šly na převýchovu“ - to jsou samozřejmě jenom kecy. Rada dětí skončila svůj život v plynových autech v Chelmnu. Nemá to vůbec žádnou omluvu. Nacisté to udělali naprosto záměrně, aby společnost paralyzovali.

To nebyla pomsta? Proč paralyzovat?

Nacisti chtěli klidný protektorát, chtěli zázemí, kde se bude na polích pěstovat obilí, aby byl chleba pro wehrmacht, kde budou fungovat továrny, aby byly zbraně pro wehrmacht. A v podstatě se jim to bohužel povedlo.

Třeba Francouzi byli velcí odbojáři, my proti nim vypadáme poněkud krotce...

To jsou takové mýty. Jeden z nich je, že jsme měli nejvíce udavačů v Evropě, což je samozřejmě úplná blbost. Když jste zmínila Francii, tak ta měla velice silný odboj, byť rozdělený na pravý a levý, takže tihle odbojáři si pak těsně po válce navzájem řezali hlavy, ale taky měla velice silnou kolaboraci. A na rozdíl od protektorátu kolaboraci hodně intelektuální. Česká kolaborace byla v podstatě lůza. Francouzská kolaborace, to byli často advokáti, spisovatelé, novináři, lékaři...

No počkejte, lůza?

Kromě špiček kolaborace Emanuela Moravce a třeba Emanuela Vajtauera, zkuste vyjmenovat někoho, kdo byl intelektuál a přitom otevřeně kolaboroval?

Co třeba Fučík?

Kolaboranti jsou lidé, kteří se sami a dobrovolně přidávají na stranu vládnoucího režimu. Fučík nekolaboroval, ale je to velice rozporuplná postava. Je známý spíš svým druhým životem, tím myslím životem po smrti, komunisté si z něj k jeho škodě udělali modlu. Použiju historické kdyby: kdyby Fučík přežil válku, tak podle mne skončí v procesech v padesátých letech, protože byl příliš inteligentní a příliš svůj. Můžeme spekulovat o okolnostech, za kterých ho sebralo gestapo, jestli měl střílet nebo neměl, to se opravdu strašně dobře hodnotí, když nejste v té situaci. Sebrali ho, vyslyšeli a on s nimi podle mého názoru zkoušel hrát zpravodajskou hru: něco

nepodstatného řekl, něco ne, něco trochu překroutil... a asi se domníval, že gestapo ošídí, otázkou je, jestli se mu to povedlo.

Dejte mi příklad jednoznačně negativní postavy.

Opět relativní. Fenomén Čurda. Kdyby přišel z Nové Hlíny do Prahy o pár dnů dřív, možná by skončil v kryptě kostela sv. Cyrila a Metoděje a byl by to osmý hrdina. Jenže on šel rovnou na gestapo, udal úplně všechny, kdo mu pomohli a začalo rozsáhlé zatýkání, u něj je vina samozřejmě obrovská. Troufnu si říct: Čurda zradil. Ale netroufnu si říct, Čurda byl svině. Protože jsem nebyl v té situaci, neslyšel jsem denně hlášení rozhlasu, kolik dneska zase popravili lidí... Když půjdete do jeho rodné vesnice, tak vám řeknou, že je svým přiznáním zachránil před osudem Lidic. Nechtěl bych být v jeho kůži.

Na všechno se dá dívat z více úhlů, ale není někdy zlo prostě jen zlo?

Uvedu svůj oblíbený příklad: strojvůdce, který veze vězně do Treblinky. Jede pošesté, tam je vždycky vlak plný, zpátky prázdný. Je to spolupachatel holokaustu nebo není? Měl se zastřelit nebo ne? Dělal jen svou práci, nikomu vlastně neublížil... Já nevím. A o sobě nevím, kdybych se ocitl v takové situaci a měl doma čtyři děti, jestli bych měl odvahu se vzepřít. Zlo je v každém z nás a někteří máme to štěstí, že není shodou příznivých historických okolností vypuštěno ven.

Vím, že je to alibismus, ale kdyby ten strojvůdce odmítnul, dělal by jeho práci někdo jiný, jaký by to mělo smysl?

Teď jste přesně popsala fungování společnosti. Zlu pomáháme tím, že proti němu nic neděláme. Lidi se chovají jako příslovečná žába, kterou když dáte do horké vody, tak vyskočí. Ale když ji dáte do studené vody a pomalu ji ohříváte, tak se nakonec uvaří, protože si říká: To je ještě pořád dobrý. A my se vlastně chováme stejně.

A kde hledat spravedlnost?

Spravedlnost je jednak institucionální, nad kterou bdí stát a zákony, jednak ta, o které si myslím, že je daleko důležitější: spravedlnost v nás. Morální korektiv v sobě. Nečini jiným to, co nechceš, aby oni činili tobě. To úplně stačí.

Vnitřní morální korektiv - a to je všechno?

Zlo nejsou jen krutí dozorcí v táborech, zlo je i autobusák, který vám ráno schválně zavře před nosem dveře a ještě se vám vysměje. To je přesně ten typ člověka, který když dostane možnost, uvede už mnohem citelnější zlo do pohybu. Lidé k sobě nemají respekt a vnitřně nectí sami sebe. A dokud budeme pořád slyšet na strašně jednoduchá hesla a hledat nepřítel všude okolo, místo abychom ho hledali v sobě a prali se se svými démony, tak to nebude dobré. Zdá se, že jsem právě popsal stav společnosti...

Eva Riegerová, Vlasta č. 27/2016

OPRAVDOVÉ ZPYTOVÁNÍ JEŠTĚ NEBYLO

Dokončení ze str. 5

T: Chybí tedy silná osobnost. Může jednotlivci, který jde po pravdě, pomoci větší soustředění na církev neviditelnou, která i v naší církvi je?

Během času jsem dospěl k tomu, že církev je jenom jedna. Tvrdit, že církev je viditelná a neviditelná, je alibismus. To je podobné jako Lutherovo učení o dvou říších. To je velmi svůdné. Když Pán Ježíš církev zakládal, i prvotní církev sebe samu viděla od počátku jako církev jednotící, viditelnou. Církev má přece hlásat Evangelium i ze střech. O nějaké neviditelnosti nemůže být řeč. Církev se může dostat do ilegality, katakomb, pro své vyznavačské činy, ale to je věc jiná. Že by sama sebe církev klasifikovala jako církev rozdělenou na viditelnou a neviditelnou, to je velice alibistické. Jako křesťané máme být vidět. Máme si na tom dávat záležet. Ne vždy to zvládneme, nejsme dokonalí. Máme ale jít společně k cíli. Na cestě jsme nedokonalí. Jsme jako ten Petr: selhává, zapírá, ale i on po svém zapření nakonec hořce zaplakal.

A já jsem hořké zaplakaní nikdy v církvi nevyčítal. Naopak mám pocit, že církev chce do budoucnosti proklouznout nejacinějším způsobem.

Ž: Tak na tohle jsi myslel, když jsi na farářském kurzu „zkazil večer“ těm, co si pochvalovali novou knížku?

Ano, a alespoň část příštího farářského kurzu by se těmto otázkám měla věnovat. Návrh, aby se uskutečnil rozhovor s profesory fakulty, je dobrý. Aby se profesori k těm osmi tezím znovu teologicky vyjádřili. Bude to poučné, zvláště pro mladou generaci. Tento kritický dialog by se v církvi měl stále vést – na základě reformačního hesla: SEMPER REFORMANDA.

Ž: Bylo by vůbec možné vyrovnání těsně po revoluci?

Vzpomínám si na bouřlivé diskuse okolo Římanům 13. S prof. Opočenským jsme ten text rozebírali. Apoštol se vyrovnává s mocí, pod kterou je postaven. Je to symptomatičtější test, který nás vede celými dějinami a ukazuje, jak se má církev a křesťan vyrovnat s mocí, s císařem, králem. Pavel jasně říká, že moc uznává, jsme pod ní, ALE moc je legitimní a podřizovat se jí máme tehdy, když dobré odměňuje dobrým a zlé zlým. Když moc jedná kontraproduktivně, obráceně (a všechny totality jedná obráceně), mohu se této moci legitimně vzepřít. Ne násilím, ale v pokoře i pravdivě říci: „Zavrhuji falešné učení“.

T: Osobně mám strach něco proti někomu říci, protože se bojím, že mě bude hřát u srdce, že jsem lepší než oni. Řeknu si: oni neobstáli, já jsem obstál... Možná se z tohoto důvodu do nějakého procesu s těmito lidmi i církvi obecně jít nechce. Je to asi alibismus, strach...

Myslím si, že velkou roli (zažili jsme to na mnoha setkáních v církvi, na fakultě) že

hraje skutečnost, že vedoucí představitelé církve a pedagogové podvědomě cítili, že by tehdy měli určité věci říkat jinak, měli by být pravdivější. Ale existovala tady naprosto falešná solidarita. Omlouvalo se to vzájemnou bratrskou láskou. Zneužití slova bratrství je jedna z nejhorších věcí, co se v církvi stala. Představitelé církve i fakulty tvrdili, že jejich kritici jsou nebratrství.

Když jsem byl bez souhlasu, poznal jsem mnohé kraje, mnohé senioráty, ale my jsme byli vyloučeni i z těch seniorátních společenství. Nemohli jsme např. jezdit na pastorálky. Bratře Vašino, nejezděte tam, budou tam tři tajemníci... Pochopitelně, když jsem toto slyšel, tak jsem tam nejel, bylo mi to celkově trapné, abych vystavoval v nebezpečí svého bratra seniora, který tu situaci nedokázal unést.

Byly ovšem sbory, které to nepřijaly jako závaznou teologii, byli kazatelé, kteří byli stateční. Nechtěl bych generalizovat.

Na závěr tohoto rozhovoru bych rád vyznal, že vše k církvi i k fakultě kriticky vyslovené je pouhým pokusem pojmenovat malou výšeč mých zkušeností z období okolo Charty 77. Činím tak s vědomím vlastní nedostatečnosti a nedokonalosti – s vědomím svých vlastních hříchů. Ne vždy jsem měl odvahu udělat to, co jsem viděl jako potřebné opravdu udělat. Ne vždy jsem dostal nároku evangelia. Nesoudím, ale pojmenovávám a připomínám. I ve mně je částka zapírajícího Petra, ale těším se na to, že i v ČCE se někdy sejdem na kolenou a budeme hořce plakat nad mnohými skutky z minulosti. Vždy nad námi kromě našeho Pána bude nějaká MOC. Vždy budeme vystavováni mnohým pokušením. Promyšlejme teologicky i eticky dnes aktuální Solženicynovo připomenutí: „dříve nás pálili žhavým železem, dnes chladnou mincí“.

Otázky kladli Petr Turecký a Monika Žárská

Tzv. Osm tezí Komenského evangelické bohoslovecké fakulty:

K SITUACI V ČESKOBATRSTRSKÉ CÍRKVI EVANGELICKÉ

V současné době jsme svědky nápadných konkrétních důsledků několikaletého úsilí vtáhnout českobratrskou církev evangelickou do politického zápasu na pozice, které nejsou bohoslovecky oprávněny a které negují socialistické společenské a politické podmínky, v nichž žijeme a na jejichž utváření se chceme podílet. Socialistické hnutí chápeme jako výraz lidské touhy po svobodě a sociální spravedlnosti. Jsme vděční za vše, čeho bylo v naší zemi v tomto směru dosaženo. **Máme za to, že socialistický společenský řád je nejpřiměřenější formou, jak je možno se vyrovnávat se základními problémy dějinné cesty lidstva. Na základě své víry a také z uvedených důvodů pokládáme tuto socialistickou společnost za prostor, v němž máme konat svou práci bez postranních úmyslů. Každá myšlenka, že je možno počítat s provizorností socialistického zřízení, nás oslabuje**

Oznámení: **Beseda s J. Padevětem** bude 30. listopadu v 18 hod. v Městské knihovně v Ústí n.Orl.

SVÍČKA PRO ALEPPO

Demonstranti v Praze v čtvrtek 6.10. před ruskou ambasádou přečetli otevřený dopis ministru zahraničí Sergeji Lavrovovi s výzvou k okamžitému zastavení bombardování civilistů v Aleppu. Za rok ruské pomoci Asadovým jednotkám bylo zabito přes 3000 civilistů. Jen poslední týden brutálního ostřelování východní části Aleppu bylo přes 300 mrtvých a 800 zraněných. Třetinu tvoří malé děti. Civilisté z města nemají úniku, jsou zcela vydáni napospas ruským raketám a novým druhům zbraní, které mají zesílené ničivé účinky a nedá se před nimi schovat ani v krytech. Ve východním Aleppu stále žije přes 250 000 civilistů. Pokud Rusko nálety nezastaví, budou tito lidé zmasakrováni.

Přítomní přinesli květiny, zapálili svíčky, pomodlili se za mrtvé a z přinesených hraček vytvořili symbolický pomník zabitým dětem.

duchovně a podvazuje naši tvořivou činnost.

Učitelé Komenského bohoslovecké fakulty evangelické, navazující na svá předchozí teologická vyjádření k situaci církve, mají vzhledem k vážnosti chvíle za potřebné, aby se církev jasně rozhodla o podstatných věcech svého zaměření. Shrnují proto své stanovisko do osmi tezí, jimiž vyjadřují, být ve formulacích dosud předběžných, okruhy, v nichž by církev měla zaujmout jednoznačný postoj.

Teze vyzdvihují neaktuálnější aspekty naší vyznavačské tradice a zároveň odmítají hlavní teologicky nesprávné programové výzvy, které matou naše rozhodování z víry.

1. Ve společenství československé evangelické církve máme podíl na obecné církvi Kristově. Ta vznikla z milostivé vůle Boží, žije ze spravedlnosti Kristovy, podrobuje se vedení jeho Ducha. Vyznáváme, že Boží moc, prokázána ve vzkříšení Ježíše Krista, je dostatečnou oporou ve všech zkouškách, a spoléháme na Boží věrnost, že zachová svůj lid až do posledního dne.

Odmítáme názor, že církev je jen lidské sdružení či nápravné hnutí, jehož existenci ospravedlňují cíle, které si samo klade, a které se musí v soutěži s jinými sdruženími a hnutími prosazovat obvyklými prostředky.

2. Svrchovaný Bůh nás chce mít jako svůj lid na této zemi, na tomto místě, v této naší situaci. Zde máme konat své poslání a neohlížet se po poměrech pro někoho zdánlivě výhodnějších.

Odmítáme názor a postoje, které vyvolávají zdání, že církev nemůže existovat ve společnosti socialistické.

3. Věříme, že Ježíš Kristus zemřel a byl vzkříšen pro všechny lidi. Proto máme zvěstovat Boží lásku a nové stvoření v Kristu všem bez rozdílu. Pokud na nás jest, chceme to konat veřejně. Záleží nám na tom, aby naše shromáždění byla i nadále otevřena všem.

Odmítáme pokusy jednotlivců zatlačit církev do ilegality ve falešném domnění, že jen tak splní své poslání. Víme, že v krajních situacích žila církev v minulosti i mimo občanský zákon. Není však na nás, abychom takové nežádoucí situace přivolávali a budili tak

falešnou představu, že evangelium a život z víry jsou věci pokoutní, jež je třeba utajovat.

4. Evangelium otvírá nehlubší lidské otázky a dává na ně odpověď. Proto nám záleží na tom, aby svědeckým projevům a postojům církve bylo co nejjasněji rozumět, aby, pokud možno, nemohly být chápány jako svědectví o něčem jiném.

Odmítáme názor, že církev ve svých projevech a postojích nemusí mít zřetel na dějinně společenskou situaci, ve které žije.

5. Ti, kdo vírou přijali Krista, přiznali se také k řádům jeho nového života a zavazují se o ně poslušně usilovat.

Odmítáme však názor, že tato pravidla, která odvozujeme z novosti života v Kristu, smíme ukládat těm, kdo ještě v Ježíše Krista neuvěřili.

6. Církev má být společenstvím jednoty a svazkem pokoje.

Odmítáme dávat v církvi prostor jakýmkoli nátlakovým akcím a intrikám.

7. Ježíš Kristus volá svou církev k tichosti, jež i na projevy nepřítelů odpovídá láskou. Jen tak, následujíc jeho příkladu, se církev stává projevem nového stvoření a vyvolává oprávněné překvapení ve svém okolí (1 K 1,23).

8. Věříme, že církev zůstává vlastnictvím svého Pána i v neobvyklých a nesnadných situacích. Naději, že bude zachována a že i její okolí sezná, že není nepřítelkyní lidského rodu, opíráme jen o Kristův slib a jeho vzkříšení.

Odmítáme názor, že církev si má vynucovat zvláštní výsady a na základě nátlakové strategie podnikat akce pro svůj prospěch a své zachování. (vzýraznil M. Vašina)

Blahopřání

Pane faráři Miloslave Vašino, k Vaší sedmdesátce Vám přejeme vše nejlepší od Pána Boha - což on nám štědře nabízí, ale my to nepokládáme za samozřejmost ...

Děkujeme Vám za Vaši farářskou službu, za Vaš celoživotní statečný postoj a svědectví Kristu Pánu. Zároveň děkujeme Vaší paní Kateřině - za její rodinné zázemí Vaší rodině a sboru, za její statečnost a obětavost. Přejeme Vám oběma další mnohá léta. Těšíme se na další společnou práci pro Boží království.

Letohradská farnost

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

neděle 9.10.	28. v mezidobí
	posvěcení v Lukavici
7.15 h. Letohrad	2 Král 5,14-17 Ž 98
8.45 h. Lukavice	2 Tim 2,8-13
10.15 h. Orlice	Lk 17,11-19
	sobota 15.10.
	18 h. Kunčice
neděle 16.10.	29. v mezidobí
	posvěcení v Letohradě a Kunčicích
7.15 h. Letohrad	Ex 17,8-13 Ž 121
8.45 h. Mistrovice	2 Tim 3,14-4,2
10.15 h. Orlice	Lk 18,1-8
	sobota 22.10.
	18 h. Mistrovice
neděle 23.10.	30. v mezidobí
	posvěcení na Orlici
	diecézní sbírka na misie
7.15 h. Letohrad	Sir 35,15b-22a Ž 34
8.45 h. Lukavice	2 Tim 4,6-8.16-18
10.15 h. Orlice	Lk 18,9-14
	sobota 29.10.
	18 h. Lukavice
neděle 30.10.	31. v mezidobí
	posvěcení na Šedivci
7.15 h. Letohrad	Mdr 11,22-12,2 Ž 145
8.45 h. Šedivec	2 Sol 1,11-2,2
10.15 h. Orlice	Lk 19,1-10
17.00 h. Letohrad	- ekumenická bohoslužba
úterý 1.11.	Slavnost Všech svatých
	17 h. Lukavice
	18.30 h. Letohrad
středa 2.11.	Památka zesnulých
	17 h. Mistrovice
	18.30 h. Orlice
	sobota 5.11.
	18 h. Mistrovice
neděle 6.11.	32. v mezidobí
7.15 h. Letohrad	2 Mk 7,1-2,9-14 Ž 17
8.45 h. Lukavice	2 Sol 2,16-3,5
10.15 h. Orlice	Lk 20,27-38
	sobota 12.11.
	18 h. Lukavice
neděle 13.11.	33. v mezidobí
	diecézní sbírka na plošné pojištění 2
7.15 h. Letohrad	Mal 3,19-20a Ž 98
8.45 h. Mistrovice	2 Sol 3,7-12
10.15 h. Orlice	Lk 21,5-19

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741